

SUPPLEMENT

TO

The Ceylon Government Gazette,

PART II.

FRIDAY, JUNE 6, 1902.

DRAFT ORDINANCE.

MINUTE.

The following Draft of a proposed Ordinance is published for general information:—

An Ordinance consolidating the Law relating to Buddhist Temporalities in this Island.

Preamble.

WHEREAS it is expedient to amend and consolidate the law relating to the regulation and management of the Buddhist Temporalities in this island: Be it therefore enacted by the Governor of Ceylon, by and with the advice and consent of the Legislative Council thereof, as follows:

CHAPTER I.

Preliminary.

Short title.
Commencement.

1 This Ordinance may be cited for all purposes as "The Buddhist Temporalities Ordinance, 1902," and it shall come into operation at such time as the Governor shall appoint, by Proclamation to be published in the *Government Gazette*, and only in such provinces, districts, and sub-districts as hereinafter provided.

Interpretation clause.

2 In this Ordinance, unless the context otherwise requires—

Temple.

"Temple" shall mean vihare and dewale, and shall include the Dalada Maligawa.

Incumbent.

"Incumbent" shall mean the chief resident priest of a vihare.

Paraveni panguwa.

"Paraveni panguwa" shall mean an allotment of land held by one or more hereditary tenants subject to the performance of service or rendering of dues to a temple.

Maruveni panguwa.

"Maruveni panguwa" shall mean an allotment of land held by one or more tenants-at-will under a temple, and subject to the performance of service or rendering of dues to a temple.

Trustee.

"Trustee" shall include the trustees, or a majority of trustees, elected in terms of section 17, and when more than one trustee is elected under that section, the majority of trustees so elected may have and exercise all or any of the powers, and may perform all or any of the duties, vested in a trustee under this Ordinance.

Governor in Executive Council may exempt any temple from the operation of certain sections of the Ordinance

3 The Governor may, with the advice of the Executive Council, upon the application of the district committees of the province in which such temple is situate, exempt such temple from the operation of chapter III., sections 17 to 30, of this Ordinance, and with the like advice any such Proclamation revoke.

Division of the island into provinces, districts, and sub-districts.

4 For the purposes of this Ordinance, it shall be lawful for the Governor, with the advice of the Executive Council, by Proclamation to be by him issued and published in the *Government Gazette*, to establish so many provinces as to him may appear expedient, and to divide such provinces into districts and sub-districts, and to declare which of such districts shall be deemed to be the principal district, and with the like advice and in like manner to alter and vary the number and limits of any such provinces, districts, or sub-districts.

CHAPTER II.

District Committees.

District committees.

5 There shall be in each such district a committee to be called "the district committee," to which each of the sub-districts comprised within such district shall return one member, who shall be elected in manner hereinafter provided, and shall hold office for a period of five years and shall be eligible for re-election.

Mode of summoning public meeting for election of district committees.

6 The chief headman of the sub-district, if he is a Buddhist, and, if he is not, then the chief headman of the nearest sub-district who is a Buddhist, shall, as soon as convenient after the coming into operation of this Ordinance, summon a public meeting to be held at a time and place to be determined by him. He shall also, thirty days at least before the time so determined, cause a written notice of such meeting in the Sinhalese language to be affixed to some conspicuous part of each temple within the sub-district, and shall also give due publicity to such notice, by beat of tom-tom or otherwise, on three consecutive days before the day fixed for the meeting.

Qualifications of voters.

7 Every Buddhist priest who shall have been resident within such sub-district for a period of six months or upwards, and every male householder above the age of twenty-one years, and professing the Buddhist religion, within such sub-district, shall be entitled to vote.

Qualifications of candidates for election.

8 In order to be qualified to be elected to serve as a member of the district committee, a person must—

- (a) Be a Buddhist layman ;
- (b) Have been the occupier of a house within the district either as owner or tenant for one year previously to the date of his election ;
- (c) Have completed his twenty-fifth year ;
- (d) Not have been convicted of any infamous crime ;
- (e) Not be a paraveni or maraveni tenant of a temple.

Procedure at election meeting.

9 The headman who shall have summoned the meeting shall either himself preside thereat or appoint by writing under his hand some fit and proper person so to preside. Every person entitled to vote shall personally attend at the time and place appointed, and declare to the president the name of the candidate for whom he votes. The president shall enter the names of the voters for the several candidates in lists to be by him kept for that purpose, and shall at the close of the election publicly declare the name of the candidate for whom the greatest number of votes shall have been recorded, who shall thereupon be deemed to be duly elected, and shall grant to such candidate a certificate under his hand of such his election.

Mode of filling up vacancies.

10 Vacancies in the number of members of district committees shall be filled by election according to the procedure laid down in section 9 for the election of original members. Such election shall be held within three months of the occurrence of the vacancy.

Questions as to right of voters and candidates to be decided by president.

11 If at any election meeting any question shall arise as to the right of any person to offer himself as a candidate, or as to the right of any person to vote for any candidate, the president shall then and there make such inquiry as he may deem requisite, and decide the question himself, and his decision shall be final and conclusive.

District committees to select their own president and to make rules.

12 The district committee elected in manner aforesaid shall select one of their number to be president of such committee, and shall make rules for the following purposes :

Purposes for which rules may be made defined.

- (a) For determining the quorum necessary for the transaction of business ;
- (b) For regulating the time and place of their meetings and the conduct and record of their proceedings ;
- (c) For prescribing the form in which all accounts, statements, and returns incidental to their business and that of the trustees shall be kept : Provided that if any district court shall, under section 25, prescribe the form in which the accounts of the trustees shall be kept, such form and no other shall be adopted ;
- (d) For regulating the management of temple schools ;
- (e) For assessing the proportion in which each temple within the district shall contribute a share of the expenses incurred in carrying out the provisions of this Ordinance ;
- (f) For every purpose necessary to the due exercise of their powers and the performance of their duties under this Ordinance.

Rules to be published in the Government Gazette.

13 Such rules shall be published in the *Government Gazette*, and shall thereupon become as legal, valid, and effectual as if the same had been inserted herein, and shall be binding upon and be observed by all parties subject to their operation, all courts, judges, and magistrates shall take judicial notice thereof.

District committee to prepare a register containing certain specified particulars.

14 It shall be the duty of the district committee to ascertain and record in a book to be by them kept for that purpose—

- (a) The name and situation of each temple within the district ;
- (b) The name of the trustee of such temple under this Ordinance ;
- (c) The average annual income for the preceding three years of the offerings made to such temple ;
- (d) The nature, extent, and value of the paraveni and maruveni pangus belonging to such temple ;
- (e) The nature, extent, and value of other lands belonging to such temple, whether held under lease or otherwise ;
- (f) The average annual value at the time of the inquiry of the rents, issues, and profits, other than services actually received by such temple from its lands ; and also the average annual income which the temple would receive from the lands subject to the performance of services to such temple, if such services were commuted ;
- (g) The extent and boundaries of the land required to be reserved for the precincts of each temple, having regard to the convenience of the priesthood and the due performance of religious ceremonies.

Appointment of a commissioner.

15 It shall be lawful for the Governor to appoint as commissioner any competent person to aid the committees in discharging the duties imposed upon them by this Ordinance, and to vest such commissioner with all or any of the powers defined in Ordinance No. 9 of 1872.

District committee may suspend trustee guilty of negligence or misconduct.

Commissioner may dismiss trustee.

Proviso.

16 The district committee shall, whenever it shall be made apparent to them by evidence, which they shall duly record, that any trustee has been guilty of gross negligence or misconduct, suspend such trustee, and forthwith report such suspension, and transmit such evidence to the commissioner, who shall have power to dismiss such trustee and cause another to be elected in his stead in manner provided in section 17; and the decision of the commissioner in regard to such dismissal shall be final and conclusive. Provided always that before such suspension or dismissal the trustee who shall be suspended or dismissed shall be called upon to answer specific charges, which shall be formulated against him, and be allowed an opportunity of defending himself.

CHAPTER III.

Trustees.

Trustees for temples to be elected.

17 When a temple has not been exempted from the operation of this section, there shall be for every such temple not less than one nor more than three trustees, who shall be elected for a term of three years by a majority of the voters resident in the sub-district in which the temple is situated, at a meeting held by the district committee specially for that purpose, and shall be eligible for re-election.

Every such trustee shall give such security and shall receive such remuneration as may be determined by the district committee.

No person, however, who does not possess the qualifications described in section 8 shall be competent either to be elected or to serve as a trustee.

Proviso.

Provided that the principal lay officer of a dewale who has hitherto been styled or called by the title of basnayaka nilame shall continue to hold that title; and the basnayaka nilame now holding office shall be entitled to act as trustee of such dewale for the purposes of this Ordinance, and shall continue to act as such until and unless he retires, or is suspended or dismissed under section 16. In the event of the death, dismissal, retirement, or suspension of a basnayaka nilame of a dewale, a basnayaka nilame shall be elected to such dewale by a majority of the members of the district committee of the district within which such dewale is situate, the ratemahatmayas and koralas, being Buddhists, holding office within the revenue districts in which such dewale is situate, and the basnayaka nilames of dewales situate within such revenue district, at a meeting to be held specially for that purpose. Should such dewale be situate within the revenue district of Kandy, the diyawadana nilame shall also be entitled to vote at such meeting.

Proviso.

Provided further that for the purposes of this Ordinance the trustee of the Dalada Maligawa shall continue to be styled and called by the title of diyawadana nilame, and the person now holding that office and title shall continue to act as trustee of the Dalada Maligawa for the purposes of this Ordinance, or until and unless suspended or dismissed under section 16. On the office of diyawadana nilame becoming vacant by death, suspension, or dismissal, a successor shall be elected by a majority of the members of the district committees of the province and district of Kandy, the ratemahatmayas being Buddhists, holding office within the revenue district of Kandy, and the basanayaka nilames of dewales situate within such revenue district, at a meeting to be held specially for that purpose.

Commutation under Service Tenures Ordinance, 1870, to be paid to trustees. The Dalada Maligawa to be a temple under that Ordinance.

18 Any commutation of the services due by any temple tenants which has been or may hereafter be made under the provisions of "The Service Tenures Ordinance, 1870," shall from the time of this Ordinance coming into operation become due and payable to the trustee of such temple. The Dalada Maligawa shall, for the purposes of "The Service Tenures Ordinance, 1870," be deemed to be a temple, anything in the said Ordinance to the contrary notwithstanding.

Trustee to enforce contracts in favour of, and to recover moneys payable to, temple.

19 All contracts made before the date of the coming into operation of this Ordinance in favour of any temple or of any person on its behalf, and all rights of action arising out of such contracts, may be enforced by the trustee or trustees under this Ordinance as far as circumstances will admit, as though such contract had been entered into with him; and all persons who at the said date owe any money to any temple or to any person on its behalf shall pay the same to such trustee or trustees, who are hereby empowered to recover the same by action if necessary. All moneys received or recovered by any trustees under this Ordinance shall be held and appropriated by such trustees in manner and for the purposes provided in section 20.

All movable and immovable property and all offerings to vest in trustee.

20 All property, movable and immovable, belonging or in anywise appertaining to or appropriated to the use of any temple, together with all the issues, rents, and profits of the same, and all offerings made for the use of such temple other than the pudgalika offerings which are offered for the exclusive personal use of any individual priest, shall vest in the trustees of such temple, subject, however, to any leases and other tenancies, charges, and incumbrances affecting any such immovable property; and such issues, rents, profits, and offerings shall be appropriated by such trustees for the following purposes and no other:

Purposes for which trust fund shall be appropriated.

Repair and furnishing of temple and upkeep of temple roads and buildings.

Maintenance of priests and ministerial officers.

Performance of religious services and ceremonies.

Promotion of education.

Relief of the poor and hospitality to priests.

Compensation. Payment of the expenses of working this Ordinance.

- (a) The proper repair and furnishing of such temple and the upkeep of the roads and buildings belonging thereto;
- (b) The maintenance of the priesthood and ministerial officers attached to such temple;
- (c) The due performance of religious services and ceremonies as heretofore carried on, in, or by, or in connection with, such temple;
- (d) The promotion of education;
- (e) The relief of the poor in the case of a dewale, and the customary hospitality to priests and others in the case of a vihare;
- (f) The payment of compensation under sections 36 or 37;
- (g) The payment of such share of the expenses incurred in carrying out the provisions of this Ordinance as shall be determined by the district committee;

Trustee to keep complete and detailed accounts of income and disbursements.

21 It shall be the duty of the trustees to keep complete and detailed accounts—

- (a) Of the offerings made to the temple and of the rents, issues, and profits received by them from the movable and immovable property belonging thereto;
- (b) Of the disbursements made by them for the purposes defined in section 20.

Accounts to be made up half-yearly and transmitted to district court to examine and, if need be, call upon trustees to verify accounts.

22 Such accounts shall be made up once every half-year, and, with a declaration endorsed at the foot thereof as "true and correct," and signed by the trustees, shall be transmitted by them within thirty days from the end of each half-year to the nearest district court, who shall commission such person as it thinks fit to examine and audit such accounts, and such auditor shall be entitled to such remuneration as the court shall determine.

Auditor may call for vouchers and other documents and require declarations to be made.

23 The auditor so commissioned as aforesaid may by notice in writing require the production before him of all books, deeds, contracts, accounts, vouchers, and other documents which he may deem necessary, and may require any person holding or accountable for the same to appear before him at any such audit and examination or adjournment thereof, and to make and sign a declaration with respect to the same.

Penalty for refusing to produce documents, or making false declaration.

24 If any such person neglect or refuse to produce any such books, deeds, contracts, accounts, vouchers, documents, or papers, or to make or sign such declaration, he shall be guilty of an offence and liable for every such neglect or refusal to a fine not exceeding fifty rupees, and to a further fine not exceeding ten rupees for each day during which the offence is continued after he has once been convicted; and if any

such person shall wilfully make or sign a false declaration he shall be liable to be prosecuted under section 190 of the Ceylon Penal Code.

Auditor to report to district committee and district court.

25 The auditor shall at the close of his audit and examination send a report in writing, together with all declarations which may have been made and signed before him, to the district committee of such district, and a duplicate of such report to the district court, which may make such order as it shall think proper: Such court shall also have power to prescribe the form in which all trustees of temples within its jurisdiction shall keep their accounts.

If income not duly accounted for, the district committee to hold public inquiry, and, if necessary, cause the prosecution of trustees reasonably suspected of breach of trust.

26 If the issues, rents, profits, and offerings shall not be duly accounted for as required in section 21, it shall be the duty of the district committee to hold such public inquiry as they may think fit, and, if need be, direct the prosecution of any trustee who may reasonably be suspected of having committed a breach of trust.

Power of trustees to demise temple lands.

27 It shall be lawful for the trustees from time to time or at any time, with the sanction of the district committee, and for such rent and subject to such conditions as they shall deem reasonable, to demise for any terms not exceeding fifty years, all or any of the lands vested in them under the provisions of this Ordinance, save and except such garden and chena lands as may be reserved for the use of the paraveni pangu tenants at the discretion of the said committee. The sanction of the district committee required by this section shall in every case be in writing, certified under the hand of the president of such committee.

Proviso.

Provided that whenever any trustees shall, with the consent of the district committee, be desirous of demising any land for a period of more than twenty years, the sanction of the district judge of the district in which such land is situate shall first be had and obtained by them for that purpose.

Proviso.

Where no trustees have been appointed, the incumbent shall not demise any lands belonging to the temple without the sanction in writing of the district committee; and when the lease is for a period exceeding twenty years, the sanction of the district judge of the district in which such land is situate shall also be necessary as in the case of a lease by trustees.

Duty of incumbent to furnish information to trustee and president of district committee.

28 It shall be the duty of an incumbent to furnish to the trustees of the temple and to the president of the district committee, when called upon to do so, all such information as they may possess regarding (1) the annual income of the temple from the offerings made to such temple; (2) the nature, extent, and value of paraveni and maruveni pangu and other lands belonging to such temple; and (3) the monthly or annual value of the rents, issues, and profits of each and every land belonging to or held by such temple by virtue of any title whatsoever.

Penalty for giving wrong information or obstructing trustee.

29 Any incumbent who, without just cause, withholds from the president of the district committee or the trustees of the temple any information required to be given by the last preceding section, or who wilfully gives to such trustees or president false information regarding the same, or who retains possession of any property vested in trustees under the provisions of this Ordinance, or wilfully obstructs any trustee or causes any trustee to be obstructed in the discharge of his duties, shall be guilty of an offence, and be liable on conviction to a fine not exceeding five hundred rupees.

Trustee may sue and be sued, but shall not be personally liable in costs.

30 It shall be lawful for the trustees to sue under the name and style of "trustees of (name temple)" for the recovery of any property vested in them under this Ordinance or of the possession thereof, and for any other purpose requisite for the carrying into effect the objects of this Ordinance. They shall also be liable to be sued under the same name and style, but shall not be personally liable in costs for any act *bonâ fide* done by them under any of the powers or authorities vested in them under this Ordinance.

GENERAL.

CHAPTER IV.

Questions to be decided by committees by a majority of votes. President to have a casting vote.

31 All acts whatsoever authorized or required by virtue of this Ordinance to be done by any district committee shall be decided and done by the majority of members present at any duly convened meeting. Provided that when the votes of the members present in regard to any question shall be equally divided, the president shall, besides his vote as a member, have a casting vote.

Proviso.

32 Any member of committee absenting himself from three consecutive meetings shall *ipso facto* vacate his seat, provided however that the committee may for good and sufficient reasons re-appoint him for the remainder of his term of office.

Further Proviso.

Provided further that it shall be lawful for the district committee, upon good and sufficient reasons shown to them, to permit any trustee to resign his office, and for any member of the district committee to resign his membership.

Neglect of duty by trustee.

33 If any trustee after accepting office shall wilfully neglect to perform any of the duties thereto belonging, he shall be guilty of an offence, and shall on conviction be liable to a fine not exceeding one hundred rupees, or to simple imprisonment not exceeding three months.

Vacancy in office of trustee to be filled up by election.

34 If any person elected as trustee or member of any district committee shall refuse to accept office, or shall resign or die, or shall depart from this island, or shall become bankrupt or insolvent or incapacitated from fulfilling the duties of his office by mental or bodily infirmity or disease, or shall cease to be qualified as required by this Ordinance, then, in the case of such trustee or of any trustee who shall be dismissed under section 16, another trustee shall be forthwith elected in his stead in manner provided in section 17, and in the case of such member the district committee shall cause to be elected another member in his stead, in accordance with the provisions of this Ordinance for the election of first members of a district committee. Provided that in the case of the refusal to accept office, death, incapacity, disqualification, resignation, suspension, dismissal, bankruptcy, insolvency, or departure from the island of any trustee, it shall be competent for the district committee to make provisional arrangements for the performance of the duties of the office pending the election of a successor, and any person who may be provisionally appointed to act as trustee shall have all the powers and be liable to all the duties of a trustee elected under this Ordinance.

Vacancy in office of committee member to be caused to be filled up.

Proviso.

Power to recover possession of property from a suspended or dismissed trustee.

35 Whenever the trustee of any temple who has been suspended or dismissed from his office under the provisions of this Ordinance shall hold or occupy as such trustee, either directly or through any other person on his behalf, any movable or immovable property belonging to any temple, and shall refuse or neglect to deliver possession of such property to the trustees for the time being of the said temple or any person provisionally authorized by the district committee in that behalf, it shall be competent to such trustees, or to the district committee, or the person provisionally authorized by them, to apply to the district court for a warrant requiring the said trustee to deliver possession of the property to such trustees or to the district committee or other person aforesaid. It shall be competent to such court to issue its warrant to the fiscal or deputy fiscal, and give possession accordingly as if it were a warrant issued in execution of its own decree. And for this purpose the application accompanied by the order of suspension or dismissal duly certified under the hand of the president of the district committee shall be *prima facie* evidence of the facts stated in the said order, and shall be sufficient authority for the court to act as aforesaid.

Notwithstanding vacancy, remaining

36 In the case of the refusal to accept office, death, incapacity, disqualification, resignation, bankruptcy, insolvency, or departure from the island of any member of any

committee members shall have power to act.

committee established under this Ordinance, and until the appointment of his successor, the remaining members or member of any such committee shall continue to do all and every the acts, matters, and things necessary for carrying into effect the purposes of this Ordinance, anything which may be prescribed in any rules made under this Ordinance relative to the number of members required to form a quorum at any meeting of such committee to the contrary notwithstanding.

Recovery of property improperly alienated.

37 Whenever the district committee are satisfied that any property belonging to any temple has been heretofore sold, mortgaged, or otherwise alienated to the detriment of such temples, it shall be the duty of the said committee to cause the trustees to institute legal proceedings to set aside such sale, mortgage, or alienation, and to recover possession of such property. Provided that in the absence of collusion between the parties the court in setting aside any sale, mortgage, or alienation shall award to the vendee, mortgagee, or alienee the value of any permanent improvements made by him to or upon such property.

Court may set aside leases.

38 Whenever it is proved to the satisfaction of a competent court that any property of any temple has heretofore been leased—

- (a) For a longer term of years than is consistent with the interests of such temple ; or
- (b) On terms showing an improvident alienation ; or
- (c) For clearly inadequate consideration ; or
- (d) For the private benefit of the lessor or any of his relatives or servants ; or
- (e) With a fraudulent intent

such court shall set aside such lease and restore possession of the property to the trustees entitled to hold the same under this Ordinance.

Proviso.

Provided that when there has been no collusion between the lessor and the lessee in respect of the lease so set aside, the court shall award to the lessee reasonable compensation for permanent improvements to the property effected by him during his tenure of the lease.

Trustee or committee member may be sued in district court for any misfeasance, breach of trust, or neglect of duty by any person interested in a temple.

39 Any person or persons interested in any temple, or in the performance of the worship or of the service thereof or the trusts relating thereto, may, without joining as plaintiff any of the other persons interested therein, sue before the district court having jurisdiction in the district within which such temple may be situated, any trustee or member of any committee appointed under this Ordinance for any misfeasance, breach of trust, or neglect of duty committed by such trustee or member in respect of the trusts vested in or confided to him respectively ; and such court may direct the specific performance of any act by such trustee or member, and may decree damages and costs against such trustee or member, and may also direct the removal of such trustee or member.

" Interest " required to enable a person to sue, defined.

40 The interest required in order to entitle a person to sue under the last preceding section need not be a pecuniary or a direct or immediate interest, or such an interest as would entitle the person to take any part in the management or superintendence of the trusts. Any person having a right of attendance, or having been in the habit of attending at the performance of the worship or service of any temple, or of partaking in the benefit of any distribution of alms, shall be deemed to be a person interested within the meaning of the last preceding section.

No future acquisitions of land to be made by temples without the Governor's license.

41 From and after the time when this Ordinance shall come into operation, it shall not be lawful for any temple, or for any person in trust for, or on behalf, or for the benefit of any temple, to acquire any land or immovable property, or any interest in any land or immovable property of the value of fifty rupees or upwards, unless the license of the Governor under the public seal of the island be obtained.

And if any person shall by device, grant, or conveyance, or otherwise purport or attempt to vest in any such temple or in any person or persons in trust, for or for the benefit or on behalf of any such temple any land or immovable property, or any interest therein, of the value aforesaid, and such license as aforesaid is not obtained, such land or property or interest shall devolve on, and become vested in, the lawful heir or heirs of such person notwithstanding such device, grant, or conveyance to the contrary.

Alienation of temple property between the passing of this Ordinance and the appointment of trustees to be null and void.
Repeal.

42 No alienation of movable or immovable property belonging to any temple by sale, mortgage, gift, or otherwise between the date of the passing of this Ordinance and the appointment of trustees to such temple in manner herein provided, shall be of any force or avail in law, but the same shall be absolutely null and void.

43 The Ordinances Nos. 3 of 1889, 17 of 1895, and 3 of 1901 are hereby repealed.

By His Excellency's command,

R. W. LEVERS,
Acting Colonial Secretary.

Colonial Secretary's Office,
Colombo, May 29, 1902.

ලබ්‍යාගමයේ බුඩාගමේ විහාර දේවාලවලට අයිති ගම් බිම්
ආදියෙන් ලැබෙන ආදායම පිළිබඳ නීතිය
ඒකාබද්ධ කර ආඥාපණයයි.

ප්‍රාරම්භය.

මේ විෂයේ බුඩාගමේ විහාරදේවාල වලට අයිති ගම් බිම්
ආදියෙන් ලැබෙන ආදායම ගැන විධිවිධාන කරන පිණිසද
ඒවා පාලනය කර ගැනීම පිණිසද පණවා තිබෙන නීතිය
අලුත් කාට ඒකාබද්ධ කිරීම යෝග්‍යව තිබෙන බැවින් ලබ්‍යාගම
පසේ ගරුතර ආණ්ඩුකාර උතුමානන්වතන්සේ විසින් එහි
නීතිදායක මනුෂ්‍යයන්ට මනුෂ්‍යය හා සමමතය ඇතිව මෙහි
පහත දක්වන නියෝග පනවනට යෙදුනා ඇත.

1 වෙනි පරිච්ඡේදය.

පළමු කොටසැලකිය යුතු කාරණා.

ලුහුඬු තාමය.
පවත්ගැනීම.

1. මේ ආඥාපණය “බුඩාගමේ විහාර දේවාල සම්බන්ධ
වම් 190—ආඥාපණය” යන නමින් සෑම කරුණුවලදීම ගෙ
ණහැර දක්වනට යුච්චන. තවද එය ආණ්ඩුකාර උතුමා
නන්වතන්සේ විසින් ආණ්ඩුවේ ගැසට්පත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධ කළ
යුතු වූ ප්‍රකාශපත්‍රයක නියමකරණ කාලයකදී මිත්මතු දක්
වන දිනටද, පලාත්වලද, අතුරු පලාත්වලද පමණක් වලං
ගුවීමට පැමිණෙන්නේය.

විකෘති
විකාරය.

2. මේ ආඥාපණයේ පදසලකිය යුතු අනුසාරයෙන් වෙන
අන්දමකට රෝමිතන්ට ඕනෑකරතොත් මිස නැත්නම්,

“විහාර දේවාල.”

“විහාර දේවාල” යන්නෙන් විහාර හා දේවාල හැඟේ.
තවද ඊටම දළදා මාලිගාවත් ඇතුළත්ය.

“අධිකාරිතැන.”

“අධිකාරිතැන” යන්නෙන් විහාරයක වසන ප්‍රධාන මහ
ඥානන්වන්සේ හැඟේ.

“ප්‍රවේණි
පංගුව.”

“ප්‍රවේණි පංගුව” යන්නෙන් විහාරදේවාලයකට වැඩ
කිරීමට නොහොත් නිස්සත් දීමට යටත්ව ප්‍රවේණි පංගුකාර
යන් එක්කෙණේකු හෝ ඊට වැඩිදෙනෙකු විසින් ගුකනිවිදින
බිමකොටසක් හැඟේ.

“මාරුවෙන
පංගුව.”

“මාරුවෙන පංගුව” යන්නෙන් විහාර දේවාලයකට වැඩ
කිරීමට හෝ නිස්සත් දීමට යටත්ව විහාරයක් හෝ දේවාල
යක් පිළිබඳව නිලකාරයන් එක්කෙණේකු හෝ ඊට වැඩි
දෙනෙකු විසින් ගුකනිවිදින බිමකොටසක් හැඟේ.

“භාරකාරයා” යන වචනයට 17 වෙනි වගන්තියේ කියැවෙන හැටියට තෝරාගත් භාරකාරයෝ නොහොත් ඉන් වැඩිදෙනා ඇතුළත්ය. ඒ වගන්තිය යටතේ එක භාරකාරයෙකුට වඩා තෝරා ගත් නොහොත් එසේ තෝරාගත් භාරකාරයන් වැඩිදෙනාට මේ ආඥාපණය යටතේ භාරකාරයෙකුට ලැබී තිබෙන සියලුම බලපූම්වත්කම් එක්කෝ ඉන් යම් කිසි බලපූම්වත්කමක් තිබේනම් පූම්වත්වත් ඇර ඒ පූම්වත්කම් පවත්වන්නට බලය තිබේ. තවද ඒ යටතේ පවරා තිබෙන සියලුම රජකාරි නොහොත් ඉන් යම්කිසි රජකාරියක් කරනට පූම්වන.

කාරක මනුෂ්‍ය සභාවේ මණ්ඩලය ඇතුළු උතුමානන් වහන්සේට යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් ආඥාපණයෙන් එක්තර වගන්ති වලට යටත් කෙරුණද ඒවාට පූම්වත්වන බව.

3. යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් පිහිටා තිබෙන දිසාවේ දිස්ත්‍රික්කොමිටියේ ඉල්ලීමට කාරක මනුෂ්‍ය සභාවේ මනුෂ්‍යය ඇතුළු උතුමානන්වහන්සේට එකී විහාරය හෝ දේවාලය මේ ආඥාපණයේ 3 වෙනි පරිච්ඡේදයේ 17 හෝ 31 දැක්වූ වගන්තිවලට යටත් නැතිව නිදහස් බව ආණ්ඩුවේ ගැසට් පත්‍ර මාසිකයෙන් ප්‍රකාශකරන්නටත් එම දිසාවේ මනුෂ්‍යය ඇතුළු එබඳු දන්වීමක් අවලංගු කරන්නටත් පූම්වන.

මේ විෂය දිසාවලටද පලාත්වලටද අතුරු පලාත් වලටද බෙදීය.

4. මේ ආඥාපණයේ අනිප්‍රාය ඉහළින්ම සඳහා ගැරුණු ආණ්ඩුකාර උතුමානන්වහන්සේට කාරක මනුෂ්‍ය සභාවේ මනුෂ්‍යය ඇතුළු සෑමයෙක් කියා වැටහෙන දිසාවල් ගණනක් නියමකරන්නටත් එකී දිසාවල් පලාත්වලට හා අතුරු පලාත්වලට බෙදන්නටත් එකී පලාත් අතුරෙන් කොසි පලාත ප්‍රධාන පලාතද කියා දන්වන්නටත් එම මනුෂ්‍යය ඇතුළු එම ආකාරයෙන්ම එකී දිසාවල් සහ පලාත්වලද අතුරු පලාත්වලද ගණන හා මාසිම් වෙනස්කොට අත්හැරියක් කරන්නටත් බලය තිබේ. ඒ වග උතුමානන්වහන්සේ විසින් දැනුම් දී ආණ්ඩුවේ ගැසට් පත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධකරන්නට මිනිය.

2 වෙනි පරිච්ඡේදය.
දිස්ත්‍රික් කොමිටි.

දිස්ත්‍රික්කොමිටි.

5. එබඳු එක එක පලාතේ කොමිටියක් පවත්වනු ලැබේ. ඊට දිස්ත්‍රික් කොමිටියෙහි කියැවෙනුයේ. ඒ පලාත ඇතුළත තිබෙන එක එක අතුරු පලාතෙන් එක එක මැම්බර් කෙරෙහිත් ඇරිය යුතුය. එකී මැම්බර් තැන මින්මත්තෙහි නියෝග කර තිබෙන හැටියට තෝරා ගත යුතුය. තවද එකී මැම්බර් තැන පස් වුරුද්දක් නිලදරන්ට මිනුවත් ඇර නැවතත් තෝරාගැනීමට යෝග්‍ය කෙරෙහිය.

දිස්ත්‍රික් කොමිටි තෝරාගැනීම සඳහා ප්‍රසිද්ධ සභාවක් රැස්කරණ හැකි.

6. අතුරු පලාතේ ප්‍රධාන මුද්‍රාදානියා බුඩාගම්කාරයෙක් නම් ඔහු විසින්, තැන්නම් ඒ ලතම අතුරු පලාතේ බුඩාගම් කාරයෙක් වූ ප්‍රධාන මුද්‍රාදානියා විසින් මේ ආඥාපණය වලංගු වීමට පැමිණි පසු අවසාන ලැබුණ කඩිනමින් ප්‍රසිද්ධ සභාවක් රැස්කල යුතුය. ඒ සභාව ඔහු විසින් නියමකරණ තැනකදී නියමකරණ කාලයකදී පැවැත්විය යුතුය. තවද ඔහු විසින් එසේ නියමකල කාලයට යටත් පිරිසෙයින් තිස් දවසක් කල් තිබා ඒ සභා රැස්වීම ගැන සිංහල භාෂාවෙන් ලිඟනලද දන් විමසුමක් අතුරු පලාත ඇතුළත එක එක විහාර දේවාලයේ බලාගැනීමට පහසු තැනක අලවා තැබිය යුතුය. මේ ඇර සභාව රැස්වීමට නියමකල දිනට පලමුවෙන් පිටපිටම තුන් දවසක් අනුබෙර ගැසීමෙන් හෝ වෙන අන්දමකින් හෝ එකී දන්වීම් පත්‍රයේ කාරණ කිසි හැටියට ඵලදරවි කල යුතුය.

කලාපනාව කියා පිටින අයට නිකිසුණු තෝරාගැනීම.

7. එකී අතුරු පලාතක භමාසයක් හෝ ඊට වැඩිකලක් පදිංචිව සිටිනා වූ සෑම මහණන් නානසේලාද අවුරුදු විසිඑකට වැඩි වයස් ඇත්තාවූ එකී අතුරු පලාත ඇතුළත බුඩාගම් පිළි පදින්නාවූ සෑම ගෘහස්ථ පරිමිද තමන්ගේ කලාපනාව කියා සිටින්නට සෑහෙන්නෝය.

පන්දමන්ට ඉල්ලා සිටිය අයගේ යෝග්‍යකම්.

8. දිස්ත්‍රික්කොමිටියේ මැම්බර් කෙරෙහි මෙන් රජකාරිය කිරීමට තෝරාගැනුණු මැම්බර් ස සුදුස්සෙක් වීමට :-

- (a) බුඩාගම්කාර ගිහියෙක් විය යුතුය.
- (b) ඔහුගේ තෝරාගැනීමට පලමුවෙන් අවුරුද්දක් ගෙයක අසීතිකාරයෙක්ව නොහොත් බදුකාරයෙක්ව පලාතේ පදිංචිවූ කෙරෙහි විය යුතුය.

- (c) වයසින් විසිපස්වෙනි අවුරුද්ද සම්පූර්ණවූ කෙනෙක් විසයුතුය.
- (d) නිදේශ අපරධයක් ගැණ වරදට පත්වූ කෙනෙක් නොවිය යුතුය.
- (e) විහාරයක හෝ දේවාලයක ප්‍රවේණි පාඨ කාරයෙක් නොගොස් නිලකාරයෙක් නොවිය යුතුය.

තෝර ගැණීමට රැස්වෙන සභාවේදී ක්‍රියා කරණ විධිය.

9. යම් මුලාදානියෙකු විසින් සභාව රැස්කරණලද්දේද ඒ මුලාදානියාම එහි ප්‍රධානත්වයට පැමිණෙන්නට ඕනෑම, නොහොත් ඔහු විසින් එහි ප්‍රධානත්වය දැරීමට සූභෙණ නිස්සෙක් තමාගේ අත්සන ඇති ලිපිමකින් පත්කළයුතුය. කැමැත්ත කියාසිටීමට යුතුකම ඇති සෑමදෙනාම තිසම තැනට නියම වේලාවට තමාම ගොසින්, තමා යම් ඉල්ලුම්කාරයෙකුට කැමතිද ඒ ඉල්ලුම්කාරයාගේ නම ප්‍රධානතැනට කියාදෙන්නට ඕනෑය. එවිට ප්‍රධානතැන ඒ ඒ ඉල්ලුම්කාරයා වෙතුවට කැමැත්ත දෙන අයවලුන්ගේ නාමවල සටහන්කිරීම පිණිස තමා විසින් තබාගතයුතු ලෙඛනවල ඒවා සටහන්කළ යුතුය. තවද තෝර ගැණීමට කැමැත්ත දී හමාරවූ විට, යම් ඉල්ලුම්කාරයෙක් වෙනුවට සටහන්කර තිබෙන නාමවල ගණන අතින් ගණන්වලට වැඩිව තිබේද, ඒ ඉල්ලුම්කාරයාගේ නම ප්‍රසිඛවශයෙන් දන්වන්නට ඕනෑය. එවිට ඒ ඉල්ලුම්කාරයා තිසිඅන්දමට තෝරගත් කෙනෙක් හැටියට කලපනා කරණු ලැබේ. තවද ඔහු එසේ තෝරගත් බවට ප්‍රධානතැන විසින් අත්සන්කරපු සංකීකපත්‍රයක් ඒ ඉල්ලුම්කාරයාට දියයුතුය.

පුරප්පාවූ සම්පූර්ණකරණ විධිය.

10. දිස්ත්‍රික් කොමිෂිවල මෑම්බර් සඛකවේ පුරප්පාවූ වලට පලමුවෙන්ම ඔවුන් තෝර ගැණීම පිණිස 9 වෙන වගන්තියේ සඳහන්වූ පිළිවෙලට මෑම්බර්වරුන් තෝර පත් කළ යුතුය. පුරප්පාවූවිට තුන්මාසයක් ඇතුළත එබඳු තේරීම කළ යුතුය.

ඉල්ලුම්කාරයන්ගේද ඔවුන් වෙතුවට කැමැත්ත දෙන අයගේද සේග්‍රාහකම් ගැණ අවගන්තා ප්‍රකාශ ප්‍රධාන තැන විසින් විනිශ්චය කළයුතු වග.

11. යමෙක් තෝරගැණීමට රැස්වෙන සභාවකදී, යම් කෙනෙක් ඉල්ලුම්කාරයෙක් විමේ යුතුකම ගැණ නොගොස් යම් ඉල්ලුම්කාරයෙක් වෙතුවට යම් කෙනෙක් විසින් කැමැත්ත දීමේ යුතුකම ගැණ ප්‍රකාශයක් හටගත්තේවිනම් ප්‍රධාන තැන විසින් එවේලෙහිම එතැන්හිදී කරනට ඕනෑම ක්‍රියා කලපනාවෙන් විභාගයක් කොට ඒ ප්‍රකාශය තමා විසින්ම තීරණය කළයුතුය. ඒ තීරණයෙන් පසු ඒ ප්‍රකාශය ගැණ මතු විභාගයක් නැත. එක තීන්දුවටම කරන්නාවූ විධියට යක් වේ.

දිස්ත්‍රික් කොමිෂි විසින් තමන්ට ප්‍රධානකෙනෙක් තෝරගැණ ව්‍යවස්ථා පැණ විසයුතු වග. අසවල් කාරණා ගැණ ව්‍යවස්ථා පැණවිය හැකිය කියා හිසම කිරීම.

12. ඉහත කී ප්‍රකාරයට තෝරගත් දිස්ත්‍රික් කොමිෂිය විසින් ඒ කොමිෂියේ ප්‍රධානත්වය දැරීමට කෙනෙක් තමන් අතරෙන් තෝරගෙන මෙහි පහත සඳහන්වෙන කාරණා ගැණ ව්‍යවස්ථා පැණවිය යුතුය.

- (a) වැඩකිරීමට සිටින්නට ඕනෑ අයවලුන්ගේ ගණන තිසම කරණ පිණිසය.
- (b) ඔවුන්ගේ සභා රැස්වෙන කාලය සහ ස්ථානයද ඔවුන්ගේ කටයුතු කිරීම සහ ඒවා සටහන් කිරීමද පිළිබඳව නියෝග පැණවීම පිණිසය.
- (c) ඔවුන්ගේ වැඩට සහ භාරකාරයන්ගේ වැඩට වැදගත්තා සියලුම ගණන්ද, ලේඛනද, වාතීද තිබා ගතයුතු ක්‍රමය කලින් තිසමකරගන්නා පිණිසය. එහෙත් භාරකාරයන්ගේ ගණන් ලෙඛන තිබිය යුතු ක්‍රමය මේයයි 25 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවකින් නියමවූනොත් ඒ ක්‍රමය මිස වෙන ක්‍රමයක් ව්‍යවහාර කිරීම යුතුනැත.
- (d) විහාරවලට හෝ දේවාලවලට අයිති පාඨශාලා පිළිබඳව කලමනා දේ කිරීමට විධිවිධාන කරණ පිණිසය.
- (e) මේ ආඥපණයේ නියෝග ඉහතින්ම ගැණ වුනාවූ විසදමෙන් කොටසක් ලබාගැණීම පිණිස පලාත ඇතුළත එක එක විහාරයන් හෝ දේවාලයෙන් දියයුතු ප්‍රමාණය තක්සේරුකිරීම පිණිසය.
- (f) මේ ආඥපණයේ ප්‍රකාරයට ඔවුන්ට ලැබී තිබෙන බලපෑම්වත්කම නිසිආකාරයට පැවැත්වීමටද ඔවුන් විසින් කටයුතුව තිබෙන දේ කිරීමටද ඕනෑකරණ සියලුම කාරණා ගැණ.

ව්‍යවස්ථා
ආණ්ඩුවේ
ගැසට් පත්‍රයේ
ප්‍රසිද්ධ කළ
ස්ථූ වන.

13. එකී ව්‍යවස්ථා ආණ්ඩුවේ ගැසට් පත්‍රයේ ප්‍රසිද්ධ කළ
සඳහා, එහිට ඒවා මීට ඇතුළත් කළාත්මෙන් නීතියට
එකඟ වලංගු බලසන්නද වෙත්. තවද ඒවාට යටත්ව
ක්‍රියාකරණ සියලුදෙනාම ඒවා පිළිපදින්නට ඕනෑය. සියලුම
උපාධිද නඩුකාරයෝද මඟෙහිත්‍රාත්වරුද ඒවා නඩුමානියවූ
ලෙස සැලකිය යුතුය.

දිස්ත්‍රික්
කොමිෂිනර් විසින්
ලේඛනවලට පත්
සෑද එහි ගිණුම්
විෂයයන් සමහර
කාරණ
සටහන් කර
හැබිය යුතුය.

14. මෙහි පහත සඳහන් වෙන කාරණා සොයා දැනගෙන
පොතක සටහන් කිරීම දිස්ත්‍රික් කොමිෂිනර්ගේ යුතුකමක්ය.
එසේකරණ පිණිස ඔවුන් විසින් තමන් වෙත පොතක් තබා
ගත යුතුය. (සටහන් කළ යුතු කාරණා නම්.)

- (a) පළාත ඇතුළත එක එක විහාරයේ නොහොත්
දේවාලයේ නම සහ එක පිහිටා තිබෙන තැන.
- (b) මේ ආඥාපණයේ ප්‍රකාරයට ඒ විහාරයේ හෝ
දේවාලයේ භාරකාරයාගේ නාමය.
- (c) සටහන් කරණ කාලයට ඉස්සරින්ම අවුරුදු
තුනේදී ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට කළ පූජි
වලින් අවුරුදු පතා ලැබූ සාමාන්‍ය ආදායම.
- (d) ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති ප්‍රවේණි පංඟු
වලද මාරුවෙන පාඨවලද අන්දම සහ තරමක්
වටිනාකමක්ය.
- (e) ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති අතින් ඉඩම්
බද්දට ගෙන ගුනනිවිදිත හෝ වෙන හැටියකට
ගුනනිවිදිත හෝ එහි අන්දම සහ තරමක්
වටිනාකමක්ය.
- (f) විශාලය කරණ කාලයේදී ඒ විහාරයට හෝ
දේවාලයට ඊට අයිති ඉඩම්වලින් ඇත්තටම අවු
රුදු පතා ලැබූවා වූ, වැඩවල නොව, බදු මුදල්
වලද එල ප්‍රයෝජනවලද වටිනාකමේ සාමාන්‍ය
ගණනය. තවද ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට
යම් ඉඩම් ගැණ වැඩ කිරීමට යමක් බැඳී සිටිත්
හෝද ඒ වැඩ වෙනුවට, මුදල් ගණනක් ගෙව
න්නට නියම කළොත්, ඒ විහාරයට හෝ දේවාල
යට ඒ ඉඩම්වලින් අවුරුදු පතා ලැබෙන ආදායමේ
සාමාන්‍ය ගණනය.
- (g) එක එක විහාරවත්තට ඉතිරිකොට තිබෙන
මුනුකරණ ඉඩමේ ප්‍රමාණය සහ මාසිමිය. මේවා
නියමකරන්නට ඕනෑ සංඝයාට අපහසුවක් නොපාමි
ණෙන හැටියකටත්, ආගමේ වත්පිළිවෙත් නිසි
ආකාරයට පැවැත්වීම පුළුවන් වෙන හැටියක
ටත්ය.

කොමිසාරිස්
කෙනෙක්
පත්කිරීම.

15. මේ ආඥාපණයේ ප්‍රකාර දිස්ත්‍රික් කොමිෂිනර්වලට භාරව
තිබෙන යුතුකම ඉටුකිරීම සඳහා ඒවාට උපකාරවීම පිණිස
යම්කිසි සෑහෙන කෙනෙක් කොමිසාරිස් මෙන් පත්කිරීමටත්
එහි 1872 කේ 9 වෙනි ආඥාපණයේ නියම කළ බලපුළුවන්කම
සියල්ලම හෝ ඉන් යම් පමණක් හෝ එකී කොමිසාරිස් තැන
කෙරෙහි පැවරීමටත් උතුමානන්වහන්සේට බලය තිබේ.

රජකාරිය
පැහැරදැරීම
ගැණ හෝ
හරිමට
නොකිරීම
නොහොත්
දුගවිතය
ගැණ හෝ
භාරකාරයෙකු
ගේ වැරදි
අත්පවත්ව
දිස්ත්‍රික්
කොමිෂිනර් බලය
තිබෙන වග.
කොමිසාරිස්
තැනට එක්
භාරකාරයා
මාරුකිරීමට
බලය තිබෙන
වග.
උපසිඟමය.

16. යම් භාරකාරයෙක් තමාගේ රජකාරිය බොහෝ
සෙසින් පැහැරදැරීම බව නොහොත් හරියට නොකරණ
බව නොහොත් ඔහුගේ දුගවිතය සාක්ෂිවලින් දිස්ත්‍රික්
කොමිෂිනර්ට පෙන්වාදුන්විට ඒ සාක්ෂි ඔවුන් විසින් නිසි ආකාර
යට ලියාගෙන එකී භාරකාරයාගේ වැඩේ අත්හිටවා එසේ
අත්හිටවූ බව කොමිසාරිස් තැන වෙත වහාම රෙපෝර්තුකරන්
ටත් එකී සාක්ෂි අරින්නටත් ඕනෑය. එසේ කළ විට කොමිසා
රිස් තැනට එකී භාරකාරයා මාරුකරන්නටත්, 17 වෙනි
වගන්තියේ නියෝග කළ ප්‍රකාරයට ඒ වෙනුවට වෙන කෙ
ණෙක් පත්කරන්නටත් බලය තිබේ. එසේ මාරුකිරීම ගැණ
කොමිසාරිස් තැනගේ තීන්දුව අනුමතකොට දෙන්නාවූ
අරෝච බේරෙන්නාවූ තීන්දුවක්ය. එසේවී නමුත් යම් භාර
කාරයෙකුගේ වැඩේ අත්හිටවනු ලැබේද නොහොත් මාරු
කරණ ලැබේද අත්හිටවන නොහොත් මාරුකරණ සෑම
විටම එසේ කිරීමට පලමුවෙන් ඔහුට එදිරිව සාදන දෙමා
රෝපණ පත්‍රයේ නියම වශයෙන් පවරා තිබෙන දෝෂවලට
උතාර දෙන හැටියට අණ කරමින් ඔහුගේ නිදේශකම
පෙන්වා සිටීමට ඔහුට අවකාශ දෙනට ඕනෑය.

3 වෙනි පරිච්ඡේදය.

භාරකාරයෝ.

ඒකාර දේවාලවලට භාරකාරයන් යෝග්‍යතාවය.

17. යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් මෙම වගන්තියට යටත් නැති හැටියට නිදහස් නොකර තිබෙනම් එකී එක එක විහාරයකට හෝ දේවාලයකට එක්කෙණේකුට අඩු නොවන නොහොත් තුන්දෙනෙකුට වැඩිනොවන ගණනක් බැගින් භාරකාරයෝ සිටිය යුතුය. එකී භාරකාරයා හෝ භාරකාරයන් එකී විහාරය හෝ දේවාලය පිහිටා තිබෙන අතුරු පලාතේ පදිංචිවූ කැමැත්ත දෙන අයවලුන්ගෙන් වැඩි දෙනා විසින් ඒ පිණිසම දිස්ත්‍රික් කොමිෂිවිය විසින් පවත්වන ලද සභාරාජවිමකදී අවුරුදු තුණක කාලයකට තෝරගත යුතුය. තවද එකී භාරකාරයා හෙවත් භාරකාරයෝ නැවත තෝරනුණේමට යෝග්‍යවූ අය වෙත්.

එකී එක එක භාරකාරයා විසින් දිස්ත්‍රික් කොමිෂිවිය නියම කරණ ඇප දෙනට ප්‍රතිඵල ලබන්ටද ඕනෑය.

එසේම නමුත් 8 වෙනි වගන්තියේ විසතරකල යෝග්‍ය කම නැත්නම් හෙණෙක් තෝරගනු ලැබීමටවත් භාරකාරයෙකුගේ රජකාරිය කිරීමටවත් සුදුස්සෙක් නොවන් නේය.

ලපනියමය.

එහෙත් දේවාලයක ප්‍රධාන ගිනි නිලධාරියා මේ දක්වා දරු බස්නායක නිලමේ යන නම මින් මත්තටත් දරණවා ඇත. දැන් ඒ නිලය දරණ බස්නායක නිලමේ මේ ආඥ පණතේ කාරණ සඳහා දේවාලයේ භාරකාරයෙක් හැටියට ක්‍රියාකරන්ට සුදුස්සක් වාත් හැර ඔහු නිලය අත්හැර අහක් වෙනකල් නොහොත් අහක්වූනොත් මිස නැත්නම් එක්කෝ 16 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට රජකාරිය කලකට අත්හිට වන්ට නොහොත් නිලයෙන් අහක්කරන්ට යෙදුනොත් මිස නැත්නම් භාරකාරයා හැටියට නොකඩව ක්‍රියාකරන්ට ඕනෑය. යම්දේවාලයක බස්නායක නිලමේ කණක් මාරුණ විට, නිලයෙන් මාරුකරන්ට යෙදුන විට, නිලයෙන් අහක්වූන විට නොහොත් කලකට රජකාරිය නවත්වන්ට යෙදුන විට ඒ දේවාලයට බස්නායක නිලමේ කණක් තෝරගන්නේ ඒ දේවාලය තිබෙන පලාතේ දිස්ත්‍රික් කොමිෂිවියේ සාමාජික යන් අතුරෙන් වැඩිදෙනා විසින්ය. ඒ දේවාලය පිහිටා තිබෙන ආදායම් පලාතේ නිල දරණ බුඩාගම්කාරවු රටේ මහත්වරුන් හා කෝරලලාභයන්ද ඒ ආදායම් පලාතේ පිහිටා තිබෙන දේවාලවල බස්නායක නිලමේවරුන්ගෙන්ද යුක්තවූ ඒ පිණිසම පැවැත්වියයුතු සභාරාජවිමකදීය. ඒ දේවාලය තිබෙන්නේ මහනුවර ආදායම් පලාත ඇතුලත නම් එබඳු සභාරාජවිමකදී දියවඩන නිලමේවත් කලපනාව කියා සිටීමට යුතුකම තිබේ.

ලපනියමය.

තවද මේ ආඥපණතේ කාරණ සඳහා දළදා මාලිගාවේ භාරකාරයාට පලමු ලෙස දියවඩන නිලමේ යන නාමය ව්‍යවහාර වේ. දැන් ඒ නිලය හා නාමය දරණ අය මේ ආඥපණතේ කාරණ සඳහා දළදා මාලිගාවේ භාරකාරයා හැටියට පලමු ලෙස ක්‍රියාකරන්නේය, නොහොත් 16 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට රජකාරිය කලකට අත්හිටවනකල්, අත්හිටවීමෙන් මිස තැත්නම් එක්කෝ නිලයෙන් මාරු කරණ කල්, මාරුකලොත් මිස නැත්නම් එකී භාරකාරයා හැටියටම රජකාරිය පලමුලෙස කරන්නේය. මරණයෙන් හෝ කලකට අත්හිටවීමෙන් හෝ මාරුකිරීමෙන් හෝ දියවඩන නිලමේගේ නිලය පුරප්පාඩු වූන විටකදී මහනුවර දිසාවේ සහ පලාතේ දිස්ත්‍රික් කොමිෂිවල සාමාජිකයන් අතුරෙන් වැඩිදෙනා විසින් මහනුවර ආදායම් පලාතේ නිලදරණ බුඩාගම්කාරවු රටේ මහත්වරු සහ එබඳු ආදායම් පලාතේ ඇතුලත පිහිටා තිබෙන දේවාලවල බස්නායක නිලමේවරු රැස්ව ඒ පිණිසම පැවැත්වියයුතු සභාරාජවිමකදී එකී පුරප්පාඩුවට පත්වීමට හෙණෙක් තෝරගන්ට ඕනෑය.

රජකාරි සම්බන්ධ වූ 1870 වේ ආඥපණත යටතේ ගෙවිසුතු මදල් භාරකාරීන්ට ගෙවන්ට ඕනෑ බව. දළදා මාලිගාව ඒ ආඥපණතට අයිති විහාරයක් හෝ දේවාලයක් බව.

18 “රජකාරිය මබනවූ 1870 වේ ආඥපණතේ” නියෝග යටතේ විහාර දේවාල ගම් ගුණකිවිදින කෙණෙක් කරන්ට ඕනෑ වැඩ රජකාරිය වෙනුවට දනට ගෙවන නොහොත් මිනමන්තෙහි ගෙවන්ට නියමවෙන යම් මුදල් ගණනක් ඇද්ද එය මේ ආඥපණත වල ගුවීමට පැමිණෙන කාලයෙහි සිට ඒ විහාරයේ නොහොත් දේවාලයේ භාරකාරයාට ලැබෙන්නට නිසිවූ ගෙවියසුනු ගණනක්ය. දළදා මාලිගාව, ඒ ආඥපණතේ කොසිහැටි කියා තිබුනත්, “රජකාරි සම්බන්ධ වූ 1870 වේ ආඥපණතේ” කාරණ සඳහා විහාරයක් හෝ දේවාලයක් කොට සැලකිය යුතුයි.

විහාරයක් හෝ දේවාලයක් වෙනුවෙන් කළ කොන්ත්‍රාත් භාරකාරයා විසින් බලයක් ඉටුකරවන්නේ ගෙවියයුතු මුදල් අයකරන්නක් මෙන් බව.

19. මේ ආඥාපණන වලංගුවීමට පැමිණෙන දිනට මත් තෙත් යම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් වෙනුවෙන් නොහොත් ඒ ගැණ සිටින කෙනෙක් වෙනුවෙන් කළ සියලුම කොන්ත්‍රාත්ද ඒ කොන්ත්‍රාත් නිසා නඩුකිසිවට කිසිදු සියලුම සුදානම්ද හමා නොහොත් නමින් හා සමගම කොන්ත්‍රාත්ගුව කලාක් මෙන් භාරකාරයා නොහොත් භාරකාරයන් විසින් පුළුවන් පමණ දුරට මේ ආඥාපණනේ ප්‍රකාරයට ඉටුකරවිය හැකිය. එක් දිනදී යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට නොහොත් ඒ වෙනුවෙන් සිටින කෙනෙකුට මුදලක් නවසව සිටින සෑම දෙනම ඒවා එකී භාරකාරයාට නොහොත් භාරකාරයන්ට ගෙවිය යුතුය. ඔහු නම් නඩුකිසා අයකිරීමට භාරකාරයාට නොහොත් භාරකාරයන්ට මෙයින් බලය දෙනු ලැබේ. මේ ආඥාපණන යටතේ භාරකාරයන්ට ලැබුන එක්කෝ ඔවුන් විසින් අයකළ සියලුම මුදල් මෙහි 20 වෙනි වගන්තියේ නියම කළ අන්දමට සහ කාරණ වලට එකී භාරකාරයන් විසින් තබාගෙන විසදුම් කළ යුතුය.

සියලුම වැස්තුවල නිකුත්වූ දේවල් සහ සියලුම පුස්තකවල භාරකාරයාට පැවරිය යුතුවන.

20. යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිතිවූ එක්කෝ යම් කිසි අන්දමකින් වැදගත්තාවූ එක්කෝ එකී වැඩට කැප කරනු ලද්දාවූ සියලුම වැස්තුවල නිකුත්වූ දේද එහි සියලුම ඵල ප්‍රයෝජන සහ බදු මිලද යම්කිසි මහණුන්ගෙන් කෙනෙකුට අනුන් හා සහභාගිකමක් නැතුව නවීයම ප්‍රයෝජන විඳීම පිණිස කළ පුදගලික පුස්තකවල නොවන්නාවූ, එකී විහාරයට නොහොත් දේවාලයට වැඩසඳහා කළ සියලු පුස්තකවලද එකී විහාරයේ හෝ දේවාලයේ භාරකාරයන්ට භාර වෙන්නේය. එහෙත් ඒ භාරය, එකී නිකුත්වූ දේ සකට වැදගත්තාවූ බදුවලටද වෙනත් අන්දමේ භූතනිවිඳීම වලටද ඒ ගැණ අයකළයුතු ගෙවීම් වලටද ඇප උකස් ආදී නියමද යටත්වූ භාරයක්ය. එකී ඵල ප්‍රයෝජන හා බදු මිලද පුස්තකවලද එකී භාරකාරයන් විසින් මේ ස් පහත දක්වන කාරණ වලට මිස වෙන කාරණවකට නොගත යුතුය :-

හැරේ නිකුත් අරමුදල මොන කාරණවලට විසදුම් කළ යුතුද යන වග.

විහාරය හෝ දේවාලය නිසිහැරියට අලුත්වැසියා කොට ඊට නිසි බඩු සපයා තිබීමත් ඊට අයිති පාරවල් සහ ගෙ බැහැරලි ආරක්‍ෂා කිරීමත්.

(a) විහාරය හෝ දේවාලය නිසි හැරියට අලුත්වැසියා කොට එහි කිසිය යුතු බඩු සපයා තැබීමත් ඊට අයිති පාරවල් සහ ගොඩනැගිලි ආරක්‍ෂා කිරීමත්ය.

සාංඝයා සහ සේවක නිලධාරීන් රක්‍ෂා කිරීම.

(b) එකී විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති සංඝයා සහ එහි සේවාකර්මකරණ නිලධාරීන් රක්‍ෂා කිරීමය.

ආගමේ වත්පිළිවෙත් සහ සිරිත් පැවැත්වීම.

(c) එකී විහාරයේ හෝ දේවාලයේ එක්කෝ ඒ උදෙසා එක්කෝ ඒ සමබන්ධව ආගමේ වත්පිළිවෙත් සහ සිරිත් මින් ඉහත පවත්වාපු ආකාරයට නිසි අන්දමට පැවැත්වීමය.

ශිලපනාභ්‍ර ඉගෙනීමට ආධාර උපකාර කිරීම.

(d) ශිලප ශාස්ත්‍ර ඉගෙනීමට ආධාර උපකාර කිරීමය.

දිළිඳුන්ට උපකාර කිරීම සහ සංඝයාට ආගනතුක සත්කාර කිරීම.

(e) දේවාලයක නම් දිළිඳුන්ට උපකාර කිරීමය; විහාරයක නම් සංඝයාට සහ වෙනත් අයට සිරිත්වූ ආගනතුක සත්කාර කිරීමය.

අලාභ හානිවලට ගෙවීම.

(f) 36 වෙනි නොහොත් 37 වෙනි වගන්ති යටතේ අලාභ හානිවලට ගෙවීම.

මේ ආඥාපණනේ මැනවින් කාරණ ඉටුකිරීමට වූයාටු විසදුම් ගෙවීම.

(g) මේ ආඥාපණනේ නියෝග පිළිපැදීම සඳහා වූයාටු විසදුම්වලින් යම් කොටසක් ගෙවිය යුතුයයි දීස් තුක්කොම්විය විසින් නියමකරණු ලැබේද ඒ කොටස ගෙවීමය.

භාරකාරයන් විසින් සම්පූර්ණ විස්තර ඇති ගණන් වැය ලේඛය තැබිය යුතු වග.

21. භාරකාරයන් විසින් සම්පූර්ණ විස්තර ඇති ගණන් ලේඛන තැබීමට යුතුව තිබෙන්නේ :-

- (a) විහාරයට හෝ දේවාලයට කළ පුස්තකවල ගැණන් ඊට අයිති වැස්තුවල නිකුත්වූ දේ සිටින නමින්ට ලැබුන බදු මිල හා ඵල ප්‍රයෝජන ගැණන්ය. තවද,
(b) 20 වෙනි වගන්තියේ නියම කළ කාරණවලට ගමන් විසින් කලාවූ විසදුම් ගැණන්ය.

හමාසයකට වරක් ගණන් සාදා දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවට ඇරිය යුතුය. දිස්ත්‍රික් නඩු ශාලාව හිසින් එයේ එවන ගණන් පරික්ෂාකොට ඕනෑකමක් තිබේ නම් ගණන් සැබෑ බව පෙනවන්නට කිසි භාරකාරකරුගෙන් ඉල්ලා සිටිය යුතු වේ.

ගණන් පරික්ෂකවරුන්ට දෙවැනි කොටස පහ වෙනත් ලියවිලි පෙන්වන ලෙස ඉල්ලා සිටින්නට සහතිකයක් කරන්නට කිසි අණකරන්නටත්, පුළුවන් වන.

ඔප්පු කඩදැසි ආදිය පෙන්වා සිටින්නට බැරික කීමට එක්කෝ බොරුවට සහතිකයක් කිරීමට දඬුවම්.

ගණන් පරික්ෂක තැන විසින් දිස්ත්‍රික් කොමිෂියටද දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවටද රජපෝර්තුකල යුතු වන.

ආදායම් හරි ගණනක් හුදුන්වන දිස්ත්‍රික් කොමිෂිය විසින් ප්‍රසිද්ධ විභාගයක් කොට, ඕනෑනම් විශ්වාස ගබඩා ගැණ භාරකාරකරුගේ සැක කිරීමට සැලකිය යුතු වන නඩුකිසිව සැලැස්විය යුතු වන.

විකාර දේවාල වලට අයදුම් ඉඩම් බදුදීමට භාරකාරකරුන්ට නිවැරදි බලය.

22. හමාසයකට වරක් එකී ගණන් සාදා හමාසය ගෙවුන තැන් පටන් කිසිදිනක් ඇතුළත භාරකාරයන් විසින් ඒවා "සැබෑය" "හරිය" කියා එහි පහත සහතිකකොට ලියා අත්සන්තබා ඉතා ලංවූ දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවට ඇරිය යුතුය. දිස්ත්‍රික් නඩුකාරවරුන් විසින් සුදුසුසහතික ලේපනාවෙන් කෙරෙහි ගණන් ඒවා පරික්ෂාකොට බලා ශුඛකිරීම පිණිස පත්කල යුතුය. තවද එකී ගණන් පරික්ෂකවරුන් විසින් නඩුකාරවරුන් නියම කරණ පතිඵලයන් ලැබිය යුතුයි.

23. ඉහත කී ප්‍රකාරයට පත්කල ගණන් පරික්ෂකවරුන්ට ඕනෑය කිසි කලාපනාවෙන් සියලුම පොත්, ඔප්පු පොත් හාත්, ගණන්, වෛවර් කඩදැසි යන මේවා සහ වෙනත් ලියවිලි ගණන්වත් පෙන්වා සිටින්නට ඕනෑය කිසි ලියා දැන්වන්නට පුළුවන. තවද ඒවා නමාවෙන තිබාගණ ඉන්න කෙරෙහි කෙරෙහි ඒ ගැණ වගකියන්නට බැඳී සිටින කෙරෙහි, එසේ ගණන් පරික්ෂාකොට බලා ශුඛකරණ විට, නොහොත් කල් දමා දිනකට, ඇවිත් පෙනී සිටින හැටියටත් ඒ ගැණ සහතිකයක් කොට අත්සන්කරණ හැටියටත් අණකරන්නට පුළුවන.

24. යම් කෙරෙහික් එබඳු පොත්, ඔප්පු, පොත්තූන්, ගණන්, වෛවර් කඩදැසි, ලියවිලි හෝ වෙනත් කඩදැසි පෙන්වා නොසිට අනපසු කලොත් එක්කෝ පෙන්වා සිටින්නට බැරියකිවෙත්. එක්කෝ එබඳු සහතිකයක් නොකර හෝ ඊට අත්සන් නොකර අනපසු කලොත් එක්කෝ සහතිකයක් කරන්නට නොහොත් අත්සන් කරන්නට බැරිය කිවෙත් ඒ අය වරදකාරයන්ය. තවද ඔහු එසේ අනපසු කරණ නොහොත් බැරිය කියන එක එක වතාවට රුපියල් පණහකට වැඩි නොවන දඩයකටද, එක වරක් වරදකාරයා වුනාහිත් පසු ඒ වරද පලමුලෙසම කරමින් සිටින එක එක දවසට රුපියල් දහස බැගින් වැඩිදුර දඩයකටද යටත් වෙන්නට ඕනෑය. තවද එබඳු කෙරෙහි කැමැත්තෙන්ම රුපියල් පණහකයක් කලොත් එක්කෝ ඊට අත්සන්කලොත් බොහෝ විටයේ දණ්ඩනීති සංග්‍රහයේ 190 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට ඔහුට එදිරිව නඩුගන්ව යෙදේ.

25. ගණන් පරික්ෂකවරුන් විසින් ගණන්බලා පරික්ෂාකලා සිත් පසු රජපෝර්තුකල ලියා තමා ඉදිරියේ කලාවූ සහ අත්සන් කලාවූ යම් සහතිකපත්‍ර තිබේ නම් ඒ සියල්ලත් සමග එකී පලාගේ දිස්ත්‍රික් කොමිෂියටද එකී රජපෝර්තුකල දෙවෙනි පිටපතක් දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවටද ඇරිය යුතුය. එවිට නඩුකාරවරුන්ට සුදුසු කියා කලාපනාවෙන් ආඥාවක් දෙන්නට පුළුවන. තවද එකී නඩුකාරවරුන්ට තමාගේ බලමණබලය ඇතුළත තිබෙන විහාරවල හෝ දේවාලවල සියලුම භාරකාරයන් විසින් ගණන් නැබිය යුතු විධිය නියමකිරීමට බලය තිබේ.

26. 21 වෙනි වගන්තියෙන් ඕනෑකර තිබෙන හැටියට එලපුයෝජන බදුමිල පුස්තක මේවාගැණ හරි ගණනක් හුදුන්වනාත් ඒ කාරණයගැණ දිස්ත්‍රික් කොමිෂිය විසින් සැලැස්විය යුතුය. සිතෙන ප්‍රසිද්ධ විභාගයක්කොට, ඕනෑනම්, යම්කිසි භාරකාරයෙක් විශ්වාසගතය කලේදෝහෝසී සැක කිරීමට සැලකිය යුතු පෙනෙන විට, ඔහුට විරුධව නඩු කියනලෙස අණකල යුතුය.

27. දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ අවසරය ඇතුළු තවද සැලැස්විය යුතුය. ඒ කොමිෂිය කලාපනාකරණ බදුකටද එසේ කලාපනාකරණ නියමවලටද යටත්කොට භාරකාරයන්ට මේ ආඥා පණහේ නියෝගවල ප්‍රකාරයට තමන්ට පවරාදී තිබෙන සියලුම ඉඩම්කඩම හෝ එසින් යම් කිසිවක් පණහට වැඩි නොවන අවුරුදු ගණනකට කලින්කලට හෝ යම් කිසි කලක බදුදෙන්නට පුළුවන. එහෙත් බදුදෙන්නේ එකී කොමිෂියේ කලාපනාවේ හැටියට ප්‍රවේණි පාලකාරකරුගේ ප්‍රයෝජනය පිණිස ඉතිරිකරණ වතු සහ සේන් බිම් අත්ඇරෙද්දීය. මේ වගන්තියෙන් ඕනෑකරණ දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ අවසරය සෑම විටම ලියවිලිකින් දෙන්නට ඕනෑවාත් ඇර ඒ කොමිෂියේ ප්‍රධානවරුන්ගේ අත්සන් සහතිකකොට තිබෙන්නට ඕනෑය.

ලපනිකමග.

තවද යම්කිසි භාරකාරයෙක් දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ කැමැත්ත ඇතුව අවරුදු විස්සට වැඩි කාලයකට යම් ඉඩමක් බදු දෙනට කැමැති විටකදී ඒ ඉඩම පිණිටා තිබෙන පලාතේ දිස්ත්‍රික් නඩුකාරවරයාගෙන් අවසරයක් ඒ පිණිසම පලමු කොට ලබාගෙන තිබේනට ඕනෑය.

අධිකාරිතැන විසින් භාරකාරයාට සහ දිස්ත්‍රික් කොමිෂියාද ප්‍රධානතැනට යම් යම් කාරණා දැනුම්දෙන්නට ඕනෑ බව.

යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට භාරකාරයන් පත්වී නැත්නම් එහි අධිකාරිතැන විසින් දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ අවසරය ලියවිල්ලක් පිට ලබාගෙන මිස නැත් නම් එකී විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති කිසියම් ඉඩමක් බද්දට නොදිය යුතුයි. තවද බදු කාලය අවුරුදු විස්සට වැඩිවුවට භාරකාරයන් විසින් දෙන බද්දක්ගැන නියමවූ ලෙස එකී ඉඩම තිබෙන පලාතේ දිස්ත්‍රික් නඩුකාරයාගේ අවසරයත් ඕනෑය.

28. (1) යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට කරණ පුද පුස්තලින් අවුරුදුපතා ලැබෙන ආදායම ගැණද (2) ඒ විහාරයට හෝ දේවාලයට අයිති ප්‍රවේණිපංඤ මාරුවෙන පංඤ සහ වෙනත් ඉඩම්වල අත්දම ප්‍රමාණය සහ වටිනාකම ගැණද (3) යම් කිසි හිමිකමක් කරණකොටගෙන ඒ විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අයිති නොහොත් ඒ විහාරයක හෝ දේවාලයක භුතතියේ තිබෙන සෑම ඉඩම්වල එක එක ඉඩමෙන් මාස්පතා නොහොත් අවුරුදුපතා ලැබෙන බදු මුදලේ ආදායම්වල සහ ලාභප්‍රයෝජනවල වටිනාකම ගැණද දන්නාවූ සියලුම කාරණා දැනගන්ට ඕනෑකම විටකදී විහාරයේ නොහොත් දේවාලයේ භාරකාරයන්ට සහ දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ ප්‍රධානතැනට දැනුම්දීම අධිකාරිතැනගේ යුතුකමය.

වැරදි කාරණා දැන්වීමට නොහොත් භාරකාරයාට බාධාකරීමට දඬුවම.

29. යම් අධිකාරිකෙණෙක් මේ ලඟම ඉහළින් තිබෙන වගන්තියේ හැටියට දන්වනට ඕනෑ කාරණාවක් සෑහෙන කාරණාවක් නැතුව දිස්ත්‍රික් කොමිෂියේ-ප්‍රධාන තැනට හෝ විහාරයක නොහොත් දේවාලයක භාරකාරයන්ට නොදන්වුවහොත් එක්කෝ ඒ ගැණ එකී ප්‍රධානතැනට හෝ භාරකාරයන්ට බොරු කාරණා ඕනෑවැටම දැන්වුවහොත් එක්කෝ මේ ආඥාපණයේ නියෝගවල ප්‍රකාරයට භාරකාරයන්ට ලැබී තිබෙන දෙයක් අත්හැර භුතතියින්දෙන් එක්කෝ රාජකාරිය කරණ අතර භාරකාරයෙකුට ඕනෑවැටම බාධාකලොත් එක්කෝ බාධාකෙරෙව්වොත් ඔහු වරදක් කළ කෙණෙක්ය. ඒ වරද ඔප්පවුන විට රුපියල් පන්සියයකට වැඩිනොවන්නාවූ දඩයකට යටත්වෙන්නට ඕනෑය.

භාරකාරයන් විසින්ද, ඔවුන්ට එදිරිවද, නඩු ක්ෂේට්‍ර අවසර තිබේ. එහෙත් භාරකාරයන් තමන්ගේම අතින් විසදම් ගෙවීමට බැඳී පිත්තෝ නොවෙති.

30. භාරකාරයන්ට මේ ආඥාපණයේ ප්‍රකාරයට භාරවී තිබෙන යම් ඉඩම කඩම ආදියක් නැවත ලබාගැනීම පිණිස හෝ ඒවා නැවත භුතතියේදීම පිණිස හෝ මේ ආඥාපණයේ අදහස් ඉෂ්ටකිරීම සඳහා ඕනෑකරන්නාවූ වෙනමකාරණයක් පිණිස හෝ "[අසවල්] විහාරයේ නොහොත් දේවාලයේ භාරකාරයෝය" කියා නම සඳහන්කොට ඒ නමින් හා වාස ගමන් නඩුකියන්ට එකී භාරකාරයන්ට අවසර තිබේ. තවද එම නාමයෙන් සහ වාසගමන් ඔවුන්ට එදිරිව යමෙකු විසින් නඩුකියනොත් ඊට යටත්වෙන්නට ඕනෑය. එහෙත් මේ ආඥාපණයේ ප්‍රකාරයට ඔවුන්ට ලැබී තිබෙන බලපෑමවන්නකින් ඔවුන් විසින් අවංකව කලාවූ යම් ක්‍රියාවක් ගැණ තමන්ගේම අතින් විසදම් ගෙවීමට බැඳී නැත.

4 වෙනි පරිච්ඡේදය.

සාමාන්‍ය කාරණා.

කොමිෂි විසින් වැඩිදෙනාගේ කැමැත්ත දීමේ හැටියට පස්ක විසඳිය යුතු. මන්වැරදියක් වරක් කැමැත්ත දීමට බලය සභාපති තැනට කිවහොත් ඕනෑබව.

31. දිස්ත්‍රික් කොමිෂියක් විසින් කිරීමට මේ ආඥාපණයෙන් බලය ලැබී තිබෙන නොහොත් ඕනෑකර තිබෙන සියලුම ක්‍රියාවලි කොසිඳුන්දමේ ක්‍රියාවලි විනමුත් නිසිආකාරයට රැස්කරණයද සභාවකදී ඉදිරිපිට සිටින මැමිබර්වරුන් අතරින් වැඩිදෙනා විසින් නියමයකොට කලයුතුය. එහෙත් යම් ප්‍රශ්නයක්ගැණ ඉදිරිපිට සිටින මැමිබර්වරුන්ගේ කැමැත්ත දීම සම්පූර්ණ වෙදී තිබෙන විට සභාපතිතැනට මැමිබර්වරුන්ගේ සේ තමාගේ කැමැත්ත දීම ඇර නව වාරයක් කැමැත්ත දිය හැකිය.

32. කොමිෂියේ යම් මැමිබර් කෙණෙක් පිටපිටම සභාවාර නැණට ගතපැලිණිවිට ඒ කාරණය හේතුකොටගෙනම ඔහුගේ නිලයෙන් ඔහු අහක්විය යුතුය. එහෙත් ඒ කොහොමවනත් හොඳ සෑහෙන කාරණා පෙන්වා සිටිය විටකදී ඔහු නිලයේ අවශේෂ කාලයටත් නැවතත් පත්කිරීමට කොමිෂියට බලය තිබේ.

උපනිශමය.

එසේවිනමුත් භාරකාරයෙක් හොඳ සෑහෙණිකාරණ දිස් ක්‍රියා කොමිටියට පෙන්වාසිවිය විටකදී ඔහුට වැඩෙන අත් ඇරෙන්නට අවසරදීමට ඒ කොමිටියට බලය තිබේ, තවද දිස් ක්‍රියා කොමිටියේ මැමිබර්කෝණයට මැමිබර්කමෙන් අත් ඇරෙන්නට බලය තිබේ.

භාරකාරයා විසින් රජකාරිය කොකිරීම.

33. යම් භාරකාරයෙක් නිලය පිළිගත්තාසිත් පසු ඊට අසීති රජකාරියක් නොකර ඕනෑවාටම පැහැරඇරයොත් ඒ අය වරදක්කල කෙණේක්ය, ඒ වරද ඔප්පුවන විට රූපියලේ සියයකට වැඩිනොවන දඩයක් ගෙවීමට හෝ තුන් මාසයකට වැඩිනොවන කලක් බරපතල වැඩ නැතුව හිර අඩස්සියේ සිටීමට හෝ යටත්වෙන්නට ඕනෑය.

භාරකාර ගෙනුයේ නිලය පුරප්පාඩු වූනොත් ඒ වෙනුවට කෙණේක් රෝරාගෙණ පත්කල යුතුවන

34. භාරකාරයෙක් කොට නොහොත් දිස් ක්‍රියා කොමිටියක මැමිබර් කෙණේක් කොට තෝරාගත් කෙණේක් ඒ තනතුර පිළිගන්ව බැරිය කීවොත් එක්කෝ මනාපයෙන්ම අත්ඇරුණේත් එක්කෝ නැසීගියොත් එක්කෝ ලංකාවේපයෙන් පිට ගියොත් එක්කෝ වසතු හඩහඩිය ලැබූ නොහොත් නිය ගෙවන්ව බැරි කෙණේක්වූනොත් එක්කෝ ශාරීරික දුච්ඡල කමක් හෝ මානසික දුච්ඡලකමක් හෝ රෝගාතුරකමක් තිසා නිලයේ රජකාරිය කරන්ව බැරිව සිටිනොත් එක්කෝ මේ ආඥපණතෙන් ඕනෑකර තිබෙන හැරියට යෝග්‍යකම් නැතිවූනොත් එබඳු භාරකාරයෙක් වෙනුවට නොහොත් 16 වෙනි වගන්තියේ ප්‍රකාරයට මාරුකරණලද්දුව භාරකාරයෙක් වෙනුවට වෙන භාරකාරයෙක් 17 වෙනි වගන්තියේ තියෝගකර තිබෙන අන්දමට වහාම තෝරාගතයුතුය, තවද මෙහි කී මැමිබර් වෙනුවට දිස් ක්‍රියා කොමිටියක පලද්වෙනි වාරයේ මැමිබර්වරුන් තෝරාගැණීම පිණිස මේ ආඥපණතේ තිබෙන නියෝගවලට එකඟව, වෙන මැමිබර් කෙණේක් තෝරාගන්ව දිස් ක්‍රියා කොමිටිය විසින් සැලැස්විය යුතුය.

කොමිටියේ මැමිබර් කෙණේක්ගේ නිලය පුරප්පාඩු වූනොත් ඒ වෙනුවට කෙණේක් පත්කරවන්නට ඕනෑවන.

උපනිශමය.

එසේවිනමුත් භාරකාරයෙක් තනතුර පිළිගන්ව බැරිය කී විටකදී හෝ මාරුණ විටකදී හෝ ශාරීරගතියේ නොහොත් ඥානගතියේ හීනභාවය තිසා ඔහුට වැඩකරන්ව බැරිවූන විටකදී හෝ යෝග්‍යකම් නැති විටකදී හෝ ඔහු කැමැත් තෙන්ම අත්ඇරුණ විටකදී හෝ වසතුහඩහඩිය ලැබූ විටකදී නොහොත් නියගෙවන්ව බැරි විටකදී හෝ ඔහු ලංකාවේපයෙන් පිට ගිය විටකදී හෝ වැඩෙන අත්හිටවූ විටකදී හෝ මාරුකල විටකදී හෝ එකී භාරකාරයා වෙනුවට කෙණේක් තෝරාගන්නාකල් ඒ තනතුරේ වැඩකිරීම පිණිස විකකලකට පවතින පිළිවෙලක් යොදාගන්ව දිස් ක්‍රියා කොමිටියට බලය තිබේ. තවද භාරකාරයෙක්සේ ක්‍රියාකිරීම පිණිස විකකල කට පත්කරන්ව යෙදුන අයට මේ ආඥපණත යටතේ තෝරා ගත් භාරකාරයෙකුට තිබෙන සියලුම බලපූම්වන්කම් තිබේ නොවන අර ඔහු විසින් කටයුතු සියලුම රජකාරිද කලයුතුය.

වැඩෙන අත්හිටවූ රූඩු නොහොත් මාරුකරණ ලැබූ භාරකාරයෙකු ගෙන් දේපල නැවත ලබා ගැණීමට බලය.

35. යම් විටක මේ ආඥපණතේ නියෝගවල ප්‍රකාරයට වැඩෙන අත්හිටවූ රූඩු නොහොත් මාරුකරණලැබූ යම් විහාරයක හෝ දේවාලයක භාරකාරයෙක් යම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අසීති වංචලදේපල හෝ නිශ්චල දේපල භාරකාරයෙක් සේ තමා විසින්ම නොහොත් තමා වෙනුවෙන් අත් කෙණේකු විසින් අත්අඩංගුවේ පවත්වමින් එක්කෝ කති විදීමින් එකී විහාරයට හෝ දේවාලයට එවකට පත්ව සිටින භාරකාරයන්ට හෝ දිස් ක්‍රියා කොමිටිය විසින් ඒ ගැණ බලයදී විකකලකට පත්කල කෙණේකුට හෝ එකී දේපල භාරකාරයාදී පැහැරඇරයොත් එක්කෝ භාරදෙන්නට බැරිය කීවොත් එක් භාරකාරයන්ට හෝ දිස් ක්‍රියා කොමිටියට හෝ ඒ කොමිටිය විසින් විකකලකට බලයදුන් අයට හෝ එකී භාරකාරයා විසින් දේපල එකී භාරකාරයන්ට හෝ දිස් ක්‍රියා කොමිටියට හෝ ඒ කොමිටිය විසින් විකකලකට බලයදුන් අයට හෝ භාර දෙන හැරියට අණකරමින් වරන්තුවක් දෙනලෙස දිස් ක්‍රියා නඩුකාරතැනගෙන් ඉල්ලා සිටින්නට බලය තිබේ. ඒ නඩුකාර තැන විසින් පිස්කාල්තැනට හෝ ඩැපූරි පිස්කාල්තැනට වරන්තුව ඇරලා ඒ නඩුකාරතැනගේම නඩුතින්දුවක් ඉඹි කරණ පිණිස වරන්තුවක් ඇති කල්හි කරන්නාක් මෙන් එකී ඉල්ලීමේ හැරියට දේපල භාරදෙවන්ට බලය තිබේ. එසේ කරණ පිණිස එකී ඉල්ලුම්පත්‍රය හා සමඟ වැඩෙන අත්හිට විමට හෝ මාරුකිරීමට කලාවූ දිස් ක්‍රියා කොමිටියේ ප්‍රධාන තැනගේ අත්සන් ඇති නිසිආකාර සහතිකකල ආඥවක් තිබෙන්නට ඕනෑය. එසේ දෙනලද ඉල්ලුම්පත්‍රය එකී ආඥවේ සඳහන් වූ කාරණා බැලූපාරටම සැබෑගැණීමට සාක්‍ෂියක්වන අර ඉහතකී ලෙස ක්‍රියාකිරීමට නඩුකාරතැනට සෑහෙණ බලකඩදසියක් වේ.

ඇමුරුවක
වූ කමුත්
කොමිටියේ
ඉතිරි
මැමබර්වරුන්ට
ක්ෂාකිරීමට
බලය තිබෙන
වහ.

36. මේ ආඥාපණත යටතේ පිහිටුවන ලද කොමිටියක මැමබර් කෙනෙක් ඒ තනතුර පිළිගැනීමට බැරපත්විටකදී හෝ මැරුණු විටකදී හෝ ගරු ශක්තියේ නොහොත් ඥාතයන් තිසේ නිතභාවය නිසා වැඩකරනට බැරවුන විටකදී හෝ සෝගයකම් නැතිවිටකදී හෝ කැමැත්තෙන්ම අත්ඇරුණ විටකදී හෝ විසඳන බලයක් ලැබූ විටකදී හෝ නියමයන්ට බැරි විටකදී හෝ ලැබුණු විටකදී හෝ ඒ වෙනුවට කෙනෙක් පත්වෙනකල් එකී කොමිටියේ ඉතිරි මැමබර් හෝ මැමබර්වරු විසින්, එකී කොමිටියේ සභා රැස්වීම් කදී යම් ප්‍රශ්නයක් තීරණයකර ගැනීමට ඕනෑකරණ මැමබර්වරුන්ගේ ගණන ගැණ මේ ආඥාපණත යටතේ පත්වන ලද්දේ වූ ව්‍යවස්ථාවක වෙන අන්දමකට යමක් පැයවීමට නොහැකිවන නිසා, මේ ආඥාපණත අදහස් ඉටු කර ගැනීම සඳහා ඕනෑකරණ සෑම සියලු ක්‍රියාවලදී කාරණාවල් සහ දේවල්ද නොකඩවා පලවුලෙස කලයුතුය.

අයුත්තේ
අත්සනක
කලාව දේපල
නැවත
ලබාගැනීම.

37. යම් විභාගයකට හෝ දේවාලයකට අසීරි දේපල ඒ විභාගයට හෝ දේවාලයට අලාභ පැමිණෙන හැටියකට මීට ඉහත විකුණු ලා නොහොත් උකස්කරලා නොහොත් වෙන අදාළයන් අත්සනකකරලා තිබෙන බව දිස්ත්‍රික් කොමිටියට හොඳකාර දැනගන්ව ලැබුන විටකදී එකී එකී ණිම නොහොත් උකස් නොහොත් අත්සනක කිරීම අප ලංගුකොට එකී දේපල නැවත ලබාගන්නා පිණිස භාරකාර යන් ලවා නඩුකියවීම එකී කොමිටියේ යුතුකමක්ය.

උපතිමය.

එසේවිනමුත් දෙපක්‍ෂය අතරේ ප්‍රයෝගයක් නැතිවිටකදී නඩුකාරවැන විසින් යම් විකිණීමක් හෝ උකස්කර හෝ අත්සනකකිරීමක් හෝ අවලංගුකිරීමේදී මුදලට ගත් අයට නොහොත් උකස්ට ගත් අයට නොහොත් නමාගේ සනාක යට ගත් අයට එකී දේපලවලට හෝ දේපලවල ස්ථාවරය යෙන් වැඩිදියුණුවක්කර තිබෙනම් එහි වර්ධනය ලැබෙන හැටියට නඩුකාර ද කලයුතුය.

බදුකාර අවලංගු
කරන
නඩුකාරකමට
පුළුවන් බව.

38. (a) යම් විභාගයකට හෝ දේවාලයකට අසීරි දේපල ඒ විභාගයට හෝ දේවාලයට ප්‍රයෝජන ලැබෙනට බැරතරම් දීඬි කාලයකට මීට ඉහත බදුදීලා තිබෙන බව, නොහොත්
- (b) බදු සොයන්නේදු වල හැටියට අපරිච්ඡාලයන් අත් සනාක කරලා තිබෙන බව, නොහොත්
 - (c) අඩු ගණනකට බදුදීතිබෙන වග පැහැදිලිලෙසම පෙනෙන බව, නොහොත්
 - (d) බදුදෙන අයගේ නොහොත් ඔහුගේ නෑයෙකුගේ නොහොත් වැඩකාරයෙකුගේ පුද්ගලික ප්‍රයෝජනය සඳහා බදුදී තිබෙන බව, නොහොත්
 - (e) වංචා අදහසකින් බදුදීලා තිබෙන බව

සෑමදෙන බලය ඇති නඩුකාරයෙකුට හොඳකාර ඔප්පුවන විටකදී එකී නඩුකාරවැන විසින් එකී බදුද අවලංගුකොට මේ ආඥාපණත යටතේ ඒ දේපල භාරව ස්ථාවර මිනුම් භාරකාරයන්ට ඒවා නැවත භාරදිය යුතුය.

උපතිමය.

එහෙත් එසේ අවලංගුකල බදුද ගැණ බදුදෙන අය සහ බදුගත් අය අතරේ ප්‍රයෝගයක නොතිබුන විටකදී නඩුකාර වැන විසින් බදුකාරයට බදුදකරණ කාලයේදී ඔහු විසින් දේපලවලට ස්ථාවරයෙන් කල වැඩිදියුණුව ගැණ සෑහෙන ගණනක් ලැබෙන ලෙස තීරණය කල යුතුය.

කොටුකරුක
අණ 33
විශ්වාස හවුලය
ගැණ හෝ
රජකාරි
පැහැරදැරීම
ගැණ හෝ
විභාගයක
නොහොත්
දේවාලයක
කාරණ පිළිබදව
කෑ වැදගත්
කමක් ඇති
කෙනෙකු එහි
භාරකාරයෙකුට
නොහොත්
කොමිටියේ

39. යම් විභාගයක් හෝ දේවාලයක් ගැණ එක්කෝ එහි වැදගත් පිටුම් කිරීම හෝ අවහේව ගැණ හෝ ඊට අසීරි භාර වල් ගැණ වැදගත්මක් ඇති කෙනෙකු හෝ කෙනෙකුත් විසින්, මේ ආඥාපණතේ ප්‍රකාරයට පත්කරණලද භාරකාර යෙකු හෝ කොමිටියක මැමබර් කෙනෙකු විසින් තමාට භාරදෙනට නොහොත් පවරන්ට යෙදුනාදු කාරණ සම්බන්ධ කල අයුත්තක් ගැණ හෝ විශ්වාසහිතයක් ගැණ හෝ රජ කාරය පැහැර දැරීමක් ගැණ හෝ, එකී විභාග නොහොත් දේවාලය පිහිටා තිබෙන පලාගේ නඩු ඇසීමට බලය ඇති දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවේ, එකී විභාගයේ හෝ දේවාලයේ කාරණ ගැණ වැදගත්කමක් ඇති වෙන කෙනෙක් පැමිණිලිකාර යෙක්වීමට එකතුකරනෙහෙණ, නඩුකියවීමට පුළුවන. තවද එකී භාරකාරයා හෝ මැමබර් විසින් යම් ක්‍රියාවක් විශේෂ යෙන් කරණහැටියට අණකරන්ටත් එකී භාරකාරයා හෝ

මූලිකව කෙරෙනුට විරුධව දිස්ත්‍රික් නඩුශාලාවේ නඩුකරුන්ට පුළුවන්ව.

නඩුකරුන්ට සම් කෙරෙනුට පුළුවන්වෙන පිණිස තිබෙන්නේ නිකුතරුන් "වැදගත්කම" විසඳා කිරීම.

මූලිකව විසින් අලාභය හා වයඳම ගෙවන හැරියට නඩුකරුන් දුට දෙනවත් එකිනාරකාරයා හෝ මූලිකව නිලයෙන් අහන් කරණ හැරියට අණකරන්නවත් එකී නඩුශාලාවේ නඩුකාර නැතට බලය තිබේ.

40. මේලුගම ඉහළින් තිබෙන වගන්තියේ ප්‍රකාරයට නඩු කියව්ට පුළුවන්වෙන පිණිස සම කෙරෙනුට තිබියයුතු වැදගත්කම මුදල් පිළිබඳව කරුණක්ව තිබෙන්නේ ඕනෑකරන්නේ නැත, එක්කෝ පැහැදිලිවගසෙන් නමුටම තිබෙන වැදගත්කමක් වෙන්නට ඕනෑකරන්නේ නැත, එක්කෝ භාරවු දේවල් ගැණ කලමනාකිරීමට හෝ එහි ප්‍රධානතියට හවුල් වෙන්නට සෑහෙනගරමේ වැදගත්කමක්ව තිබෙන්නට ඕනෑ කරන්නේ නැත. සම විහාරයක හෝ දේවාලයක වැදුම් පිදුම් හෝ ආවරණව කිරීමේදී එහි පැමිණීමට යුතුකම ඇත් නොවූ එක්කෝ එහි පැමිණෙන පුරුද්දක් ඇතුළු සිටියාවූ එක්කෝ දන්දීමේ ඵලයෙන් කොටසක් ලබන පුරුද්දක් ඇතුළු සිටියාවූ සම් කෙරෙනක් ඇද්ද ඒ අය මේ ලුහව ඉහල වගන්තියෙන් සහවන කෙරෙනැයි කලපතා කලයුතුය.

ආණ්ඩුකාර උතුමානන් වහන්සේගේ අවසර නැතුව මන්මහ විහාරය කටුවන් දේවාලයකට වත් ඉඩම ලබාගැනීම හහනස බව.

41. මේ ආඥපණත වලංගුවීමට පැමිණිතැන් පටන් ඉන් පසුව විහාරයකට හෝ දේවාලයකට එක්කෝ සම් විහාරයක් හෝ දේවාලයක් ගැණ, නොහොත් ඒ වෙනුවෙන් එක්කෝ ඒ උදෙසා, සම භාරකාරයෙකුට හෝ, ලංකාවේ ආණ්ඩුවේ මුද්දරය දරණ අවසර පත්‍රයක් උතුමානන්වහන්සේගෙන් ලබාගෙනගෙණ, රූපියල් පණහක් නොහොත් ඊට වැඩි ගණනක් වටිනාකම ඇති ඉඩමක් හෝ වෙන නිශ්චල දේපල එක්කෝ සම ඉඩමකින් හෝ වෙන නිශ්චල දේපලවලින් හවුලක් ලැබීම යුතුනැත. තවද සම් කෙරෙනක් එබඳු අවසරපත්‍රයක් පලමුවෙන් ලබාගෙනගෙණ අනන්‍ය කැමැත්තක් හෝ තෑගිපත්‍රයකින් හෝ සින්නක්කර ඔප්පුවක් පිට හෝ වෙන ආකාරයකින් හෝ එකී විහාරයට හෝ දේවාලයට නොහොත් එකී විහාරය හෝ දේවාලය ගැණ එක්කෝ ඒ වෙනුවෙන් හෝ ඒ උදෙසා භාරකාරයෙක්ව සිටින කෙරෙනකුට නොහොත් භාරකාරයන්ව සිටින අයවචන්ට ඉහත කී වටිනාකම ඇති සම් ඉඩමක් හෝ වෙන නිශ්චල දේපලක් එක්කෝ එහි හවුලක් පවරණ අභිප්‍රායක් හැඟවීමෙන් එක්කෝ පවරන්නට උත්සාහ කලොත් එක් ඉඩමක් හෝ දේපල නොහොත් හවුල අනන්‍යකැමැත්තක් පිට හෝ තෑගිපත්‍රයක් පිට හෝ සින්නක්කරන්නක් පිටදුන් නමුත් නඩුමාගියේ ප්‍රකාරයට හිමිකම් ඇති උරුමක්කාරයාට නොහොත් උරුමක්කාරයන්ට ලැබී ඔවුන් සනාක වන්නේය.

මේ ආඥපණත කින්දුකරගත් දිනෙන් භාරකාරයන් පත් කිරීමෙන් අනරේ විහාර දේවාල සහකා දේපල අත්සන්ක කිරීම අවලංගු බව.

අවලංගු කිරීම.

42. සම් විහාරයකට හෝ දේවාලයකට අභිකී වංචල දේපල හෝ නිශ්චල දේපල මේ ආඥපණත කින්දුකරගත් දිනටත් මෙහි නියෝගකර තිබෙන හැරියට භාරකාරයන් පත්කරණ දිනටත් අනරේ විකිණීමෙන් හෝ උකස්කිරීමෙන් හෝ තෑගිදීමෙන් හෝ වෙන අඥමක්න් හෝ අත්සනාක කලොත් ඒ අත්සනාක කිරීමෙහි නඩුමාගියේ ප්‍රකාරයට බලයක්වත් වැදගත්කමක්වත් නැත. ඒක සම්පූර්ණයෙන්ම නිෂ්චලව අවලංගු වෙන්නේය.

43. ව්‍යු 1889ගේ 3 වෙනි ආඥපණතද, 1895ගේ 17 වෙනි ආඥපණතද, 1901ගේ 3 වෙනි ආඥපණතද මෙයින් අවලංගු කලා ඇත.

(පිටපත්කළ බවට)

D. D. WEERESINGHE, Mohandiram,
Acting Chief Sinhalese Translator to Government.